GAZET'A TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piati'a mare Nr. 22. — „Gazet'a" ese: Marti'a, Joi'a si Sambat'a.
Pretiulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Tieri esterne pe siese luni 14 fr. pe anu 28 franci.

Anulu XLIV.

Se prenumera:
a postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.
Anunciurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr. v. a. pentru fiacare publicare. — Scrisori nefrancate nu se primescu. — Manuscripte nu se retramitu.

Nr. 100. **Vineri 4|16 Septembre** **1881.**

Brasiovu, 3/15 Septembre.

Eri s'a inchisu espositiunea romana din Sibiiu. Suntemu veseli de-a poté constatá, cà ea 'si a ajunsu scopulu pentru care s'a facutu, déca si nu pe deplinu, celu puçinu in parte. Manifestarea puterei de vieatia a poporului romanu, a iubirei sale de munca si a aptitudineloru sale, pe langa o insemnata incuragiare a industriei nóstre, era in adeveru o țînta destulu de frumósa si nobila, démna de tóte ostenelele ce s'au facutu pentru realisarea espositiunei. Folositórea intreprindere isi afla astadi cea mai buna recompensa in bucuri'a si satisfactiunea poporului asupra succesului ei, in salutarele efecte, ce ea le va avé nesmintitu pentru incuragiarea industriei nationale si in bun'a impressiune ce-a produs'o asupra visitatoriloru straini nepreocupati ai espositiunei.

Este o aparitiune fórte durerosa pentru desvoltarea patriei nóstre, cà press'a conlocuitoriloru nostri maghiari, a continuatu atitudinea ei dusmanósa façia de espositiunea nóstra romanésca si atunci, candu a vediutu cà tienerea ei nu se mai póte impedeca.

Pêna acuma press'a maghiara s'a straduitu a mascá càtu mai multu tendintiele adeverate ale maghiarismului violentu prin asigurari continue, cà terenulu culturalu ne este deschisu, inse portarea ei façia cu espositiunea nóstra a marturisitu insasi, ceea ce voiea se ascunda si a doveditu inaintea lumei, cà supremati'a maghiara tinde a ne desbracá cu totulu de nationalitatea nóstra. Ce sensu ar' fi avutu in casulu contrariu declamarile ostile ale foiloru din Clusiu si din Pest'a contra espositiunei separate romanesci? Ce reu s'a pututu nasce pentru Maghiari si pentru tiéra din acésta Espositiune „romanésca"?

Fara indoiéla cà numai politic'a nenorocita care persecuta totu ce nu este maghiaru, numai si numai pentru cà nu este maghiaru, a dictatu numiteloru foi acea atitudine reuvoitória façia cu espositiunea romana. Ele se prefacu a se mirá cà acuma in Ardealu industri'a are si nationalitate, càci s'au arangiatu o espositiune „romana." Ei bine! se admitemu chiaru pe unu momentu, cà o asemenea aparitiune i a pututu surprinde, de unde inse atàta animositate si inversiunare in contra espositiunei romane. Espositiile „nationale" se póte se nu mai fia adi la moda, dér' óre urméza de aci totodata, cà ele se fia stricatióse si periculóse staturiloru, in cari se facu?

Déca este frumosu si laudabilu candu o reuniune séu candu membrii vr'unei comune arangéza càte-o espositia de diferite producte ale muncii omenesci, de ce se fia reu si condemnabilu candu o asemenea intreprindere folositóre deriva dela unu poporu intregu, care se deosebesce prin sange, datine si insusiri de alte popóre si forméza o parte constitutiva a statului?

Dér' eata ce nu le place foiloru maghiare; ele nu voiescu cá noi se figuramu in statu cá Romani, ci numai cá apendice alu rassei maghiare. Arangiandu inse espositiuni „romane", ne manifestamu cá o ginta deosebita si acést'a este in contra ideei de statu ungurescu, care recunósce in statu numai interesse de cultura maghiara. Nu-i mirare déca standu pe acésta basa, 'i s'a parutu pressei maghiare, cà tóta espositiunea romana dela Sibiiu n'a fost decàtu o demonstratiune nationala.

Si 'ntr'adeveru espositiunea dela Sibiiu a fost in realitate nu numai o demonstratiune nationala, desi póte neintentiunata, ci unu protestu viu si solemnelu in contra sistemei actuale de guvernare, care n'are ochi decàtu numai pentru interessele de progressu ale gintei maghiare. Critici impartiali neromani au admiratu talentulu tierancei romane, care face cá industri'a nóstra de casa se ocupe loculu celu d'antaiu in acést'a tiéra, ei au admiratu insusirile superióre ale muncitoriului romanu. Cum de guvernulu acestui statu n'a aflatu pêna acuma nici cea mai mica ocasiune de-a incuragia si a sprigini munc'a Romancei si a Romanului?

Déca espositiunea dela Sibiiu n'ar' fi avutu nici unu altu resultatu practicu, singuru faptulu, cà ea a documentatu in modu visibilu, cà regimulu ungurescu in timpu de 15 ani n'a facutu absolutu nimicu pentru imbunatatirea sórtei muncitorului romanu, ar' fi fost de ajunsu spre ai dá cea mai mare importantia. Eata unu poporu sistematicu neglieatu si ignoratu luptandu-se din resputeri de a inaintá pe càrarea progressului! Care omu semtitoriu si dreptu nu a trebuitu se fia miscatu privindu la acestu tablou?

Pe càtu de multu ne-a intristatu atitudinea celoru mai multe d'intre foile maghiare pe atàtu de placutu ne-a impressiunatu judecat'a obiectiva a compatriotiloru nostri Sasi. Cu deosebire organulu principalu alu loru „Sieb. d. Tagblatt" a doveditu prin critic'a ce a facut'o espositiunei romane si festivitatiloru impreunate cu ea, cà apretiéza pe deplinu importanti'a ce-o au nisuintiele culturale ale poporului romanu, pentru bunastarea si viitoriulu intregei tieri. Abstragêndu dela unele pareri cu cari nu putemu consemti, articlulu intitulatu „Romanae res" din numit'a fóie contiene o judecata drépta si leala, care póte servi de modelu diaristicei din patria.

Ar' fi timpulu cá si press'a maghiara sè se gandésca puçinu mai departe decàtu 'i ajunge lungulu nasului si se parasésca limbagiulu, care resuscita numai passiunile de rassa si produce cérta si ura intre popórele tierei. Nu prin asemeni frecari seci, ci numai printr'o leala si pacinica emulatiune pe terêmulu culturei se póte ferici unu statu.

Cronic'a evenimenteloru politice.

In consonantia cu parerile emise de diarulu „Romanulu", scrie corespondentulu din Bucuresci alu organului d-lui Gambetta „La Republique française", cu privire la cestiunea aliantieloru: „Omenii, cari sunt acuma in fruntea Romaniei nu sunt de locu inclinati de a angagiá tiér'a loru in mari combinatiuni de politica esterióra, mai puçinu inca de a incheia aliantie, ce ar' poté se le instraineze simpathiile Occidentului europeanu, càtra care Romani'a isi are totu-déuna intorsi ochii sei. Positiunea s'a geografica si nou'a s'a situatiune cá regatu independentu 'i impune o politica espectanta, intemeiata pe respectulu strictu alu tractateloru si pe-o egala deferentia càtra tóte puterile. Guvernulu nu se va departá de acést'a politica prudenta spre a se aruncá in aventuri."

Intr'o corespondentia dela Bucuresci a diarului „Pester Lloyd" se dîce, cà indata dupa intórcerea D-lui Bratianu in tiéra se va procede la completarea cabinetului. Ministru-presiedinte va merge mai antaiu la mosi'a s'a Magura dela Pitesti „pe care voiesce se-o strafórme in privinti'a economica si politica intr'unu micu Varzin dupa modelulu lui Bismarck." Aci la mosi'a d-lui Bratianu se voru face pregatirile pentru completarea ministerului; portofoliulu de resbelu l'ar' conservá d-nii Bratianu si Rosetti pentr'unu conservativu moderatu, folosindu-se de ocasiune de a face o incercare de fusionare. — Acelasiu corespondentu afla, cà memorandulu in cestiunea Dunarei ce'lu va adresá guvernulu romanu representantiloru Romaniei in strainatate se va pune in esentia pe bas'a propunerei de medilocire francese, cu atàtu mai vêrtosu cà relatiunile intre Paris si Bucuresci sunt fórte intime. Nou infiintiatulu birou de pressa romanu, dîce coresp. lui „Lloyd", lucréza mai cu séma pentru a predicá in foile francese dogm'a, cà Romani'a trebue se fia neutrala façia cu Austri'a atàtu cá si cu Russi'a, dér' nu s'ar' potrivi cu acést'a teoria pregatirile Russiei in Basarabi'a, cari au de scopu de a influintiá in casulu unui resbelu asupra Romaniei silindu-o se mérga cu Rusis'a s. a. s. a.

Se anuntia cà incoronarea imperatului Russiei va avé locu la Moscva la finele lunei lui Septembre. Guvernulu russescu ar' fi descoperitu, cà pentru diu'a incoronarei s'a formatu planulu unui macelu generalu in contra evreiloru si ar' fi luatu deja mesuri pentru preintimpinarea acestui evenimentu sangerosu.

„Le Danube" din Vien'a scrie: Totulu ne face se credemu acum, cà propunerea francesa, care tinde a aduce o intielegere intre Angli'a si Austri'a in cestiunea Dunarii, va fi acceptata de acést'a din urma. Angli'a a aderatu de multu. Astfelu, cestiunea dunareana va puté fi in sfêrsitu pe deplinu regulata in apropiat'a sessiune a comissiunii europene. Ne aducemu aminte cà negotiarile directe intre Austri'a si Angli'a n au pututu isbuti. Angli'a cauta se anihileze actiunea comissiunei mixte, care trebue sè se constitua pentru a regulá navigatiunea intre Galati si Portile de feru, dér' tóte propunerile sale au fost respinse de Austri'a. Françia atunci se insarcinà cu rolulu intermediaru si propuse sè se alipésca pe langa comissiunea mixta unu numeru din comissiunea europena pentru a hotari asupra cestiuniloru in litigiu. Acestu membru se fia numitu pentru unu anu dupa ordinea alfabetica astfelu, cà tóte puterile voru avé, dupa rendu, pe representantulu loru in comissiunea mixta. Pe bas'a acestei propuneri se spera a ajunge la o regulare definitiva.

Cele mai multe diare au observatu, cà presenti'a principului de Bismarck cu ocasiunea intrevederei monarchiloru este unu semnu veditu, cà la Danzig s'au petrecutu lucruri insemnate politice. Contra acestei pareri scrie unu corespondentu dela Berlin alu diarului „Bohemia" intre altele: Visit'a Tiarului a fost cea d'antaiu dela suirea s'a pe tronu si de aceea de sine se intielegea, cà Tiarulu a fost salutatu in modu oficialu de càtra cei mai de frunte representanti ai Germaniei. Acésta e si caus'a pentru care dlu de Bismarck a luatu parte la intrevedere. Elu nu s'a dusu la Danzig spre a portá negotiuri politice cu representantii Russiei séu spre a dá intrevederei o importantia deosebita politica, ci pentru cà a crediutu de lipsa cá primu-ministru germanu, de a fi de façia la prim'a visita a Tiarului facuta pe pamentu germanu si pentru cà lips'a lui ar fi datu ansa la comentare false. Visit'a Tiarului a fost unu actu, care documentéza simpathi'a lui personala càtra imperatulu si càtra Germani'a. De aci urméza cà n'au fost urmarite nici scopuri anumite politice din ambele parti, nici cà s'au stabilitu intielegeri politice anumite in Danzig. Nici nu s'au fauritu aliantie, nici nu s'au luatu decisiuni, cari ar' poté influintiá asupra gruparei poteriloru europene. Insemnatatea politica a intrevederei este, cà ea nu este numai unu semnu alu armoniei intre Germani'a si Russi'a, ci inainte de tóte o noua garantia pentru pacea generala si linistea Europei." — „Eata pop'a, nu e pop'a," intrevederea n'a avutu scopuri politice si totusi are o importantia politica; care este dupa tóte aceste insemnatea adeverata a intrevederei? Corespondentulu berlinesu nu ni-o póte spune, din simpl'a causa cà nu-o scie.

Diarele anglese si chiaru si „Times" s'au fost esprimatu la inceputu in contra unei ocupatiuni intreprinse in comunu cu Françi'a in Egipetu, unde vice-regele nu 'si mai póte sustiené autoritatea, ele tóte adausera cà nu remane alta, decàtu a invitá pe Turci'a se ocupe Egipetulu pêna ce va fi restabilita ordinea. De alta parte s'au accentuatu neajunsele, ce le-ar' aduce nesmintitu dupa sine o ocupatiune turcésca. Acuma anuntia fói'a parisiana „Temps" cà Angli'a ar' fi declaratu, cà voiesce se procéda in privinti'a Egipetului in intielegere ca

Franç'a. Ambele puteri se opuna formalu ideei unei interventiuni turcesci in Egipetu.

In Petersburg a aparutu fara data o proclamatiune a Nihilistiloru, tiparita in tipografi'a „Narodnaja Wolja". Ea se afla pe lungi fâsii de hârtia si e curiosu, câ literele finale, cari arata vocale tari séu moi, lipsescu cu totulu. Textulu e dupa „R. W." acesta:

„Tortura si furci! In fine tiranulu a pronuntiatu fara sfiala cuventulu in publicu, sbirii sei 'si fréca manile de bucuria — ei potu acuma se dè frêu liberu crudimei loru ascunse. Pêna acuma „usurparea tuturoru puteriloru pamentesci" s'a servitu de forme legale spre a'si acoperi actele arbitrare; de acuma va fi alt-felu. Cei arestati vinu inaintea servitoriloru tiranului, voru marturisi si totusi voru fi torturati, séu nu voru marturisi si ear' voru fi torturati; dér servitorii tiranului nu sunt numai chinuitorii loru, ei sunt si susutorii si judecatorii loru in acelasi timpu. Câtu s'a rusinatu puterea bruta, candu instrumentulu seu si mai brutu, câlaul, a spendiuratu de trei ori o victima din cele mai nevinovate ale asiè numitei justitii; cum spumega de turbare si desperare acusatorulu publicu, pentru câ câlaulu a facutu, câ poporulu celu prostu se arunce o privire in acelu fundu sinistru, pe care puternicii dilei au cautatu cu atâta ingrijire se'lu tina ascunsu.

„De duoe ori fratele nostru a cadiutu din furcile ucigasie, de duoe ori s'a ruptu fringhi'a, câ si cum insasi fringhi'a ar' fi simtitu, câ acela, care era se móra prin ea, móre pentru o idea, pentru convingere. Poporulu murmurâ tare, câ aci e degetulu lui Dumnedieu, care vrea se scape pe celu nevinovatu, inse forti'a bruta, ce pórta in gura totu cuvêntulu lui Dumnedieu, ea nu lua in séma avertismentulu. Instrumentulu ei, calâulu, a facutu câ se móra de trei ori acelu omu, care pentru convingerea si pentru actele sale de abnegatiune a fost condamnatu chiaru si de judecatorii fortii se móra numai odata. Déca ingrijitorii inchisoriloru voru fi martori la mai multe esecutari, acei nenorociti martiri, cari suferu câ prisonieri in temnitile nóstre cele negre, vor avé sè indure de diece ori mórtea cruda a torturei, fiindu câ, sciti bine, câ n'au frica de o singura mórte. Vai, vai, de trei ori vai de voi, vai de voi, unelte slugarnice ale unei puteri, ce usurpéza totulu, cari executati ordinele tiranice!"

Romani'a si press'a maghiara.

„Romanulu" de Marti dice respundiendu la provocarile si amenintiarile foiloru maghiare intre altele:

„....In acelasi timpu, candu unu diaru alu opositiunii tipa, câ guvernulu tradatoru lasa fara resbunare pe soldatii romani macelariti de Unguri, mai multe organe ungurescl pretindeau, câ Romanii au calcatu fruntari'a ungurésca; ele numiau acésta o „ocupatiune militara" a cutarui districtu ungurescu; adaugau, câ guvernulu romanescu a implutu Ardealulu cu emisari, cari indémna pe Romanii de acolo la rescóla; pretindeau, câ supusii unguri sunt maltratati si pradati in Romani'a; câ in scólele romane s'au introdusu carte geografice, cari semnaléza pretensiunile Romaniloru asupra unoru mari intinderi din teritoriulu ungurescu, etc. Apoi de aci injurie si batjocure nesfêrsite in contra Romaniei si a natiunii romane. Ar' fi o atingere pentru demnitatea nóstra nationala, de a redica unu singuru din acele atacuri care dovedescu unu spiritu funestu si fórte puçinu demnu din press'a maghiara. Tînemu inse a constata câ nimicu n'a provocatu de astadata noua isbucnire de ura a unoru foi ungurescl in contra nóstra, c'acésta n'a fost de câtu o pornire spontanea a unoru simtîminte cari facu multu mai mare reu Ungariei de câtu Romaniei. Atâtu de puçinu adeveratu erá, câ Romani'a ocupase militaresce unu districtu alu Ungariei si impennase Ardélulu cu emisari, in câtu in acelasiu timpu, candu organele ungurescl faceau guvernului romanu aceste acusari, unele din organele opositiunii din Romani'a acusau pe acelasi guvernu d'a fi sluga umilita a Austro-Ungariei, d'a lasá fara protestare si fara reparatiune sè se macelarésca soldatii Romani etc.

„Este apoi de observatu, câ pe cându organele opositiunii din Romani'a cadeau asupra guvernului romanescu, cu acusari de tradare, diarele ungurescl, nu respundeau diareloru romanesci, ci cădeau si ele asupra guvernului si a natiunei romane, ce totu felulu de insulte si de batjocure. Acésta probéza, câ ele nu respundeau la o provocare, ci insele erau agresorii, si nu in contra unoru diare, ci in contra guvernului si a natiunii romane. Ce ar' dice óre diarele maghiare, déca noi acum, in locu de ale imputá numai loru o atitudine nenorocita, ne amu apucá se insultamu guvernulu si natiunea maghiara?

„Ceva mai straniu si ceva ce caracterisa acea presa maghiara, este câ aceleasi organe cari spumegau de ura si dispretiu in contra Romaniloru, pretindeau câ esiste „o solidaritate naturala de interese intre Austro-Ungari'a si Romani'a." Ele ne acoperiau de invective si pretindeau in acelasi timpu câ „comunitatea de interesse sè se manifeste prin fapte." Ciudatu modu d'a predicá armonia si lucrarea in comunu! Straniu trebuie se fia formata ratiunea unoru asemeni predicatori. Acésta este cu atatu mai straniu, cu câtu cei cari scriu fiindu Unguri ei nu sciu de câtu prea multu ce este mândri'a nationala. Scimu câ popórele cari impingu mândri'a nationala la escesu, sunt in pericolu d'a privi pe tóte celelalte natiuni câ inferióre loru. Nu ne putemu inse inchipui câ chiaru unu asemene poporu póte predicá solidaritatea de interese altuia, acoperindu'lu de cuvinte de ura si de dispretiu.

„De buna séma redactorii foiloru ce au cadiutu in asemenea neconsecintia, au simtimintele loru nationale fórte bolnave.

„Aceleasi foi — si nu din cele mai neinsemnate ale Ungariei — trecu de la insulte la amenintiari: Ele voru dragoste cu sil'a; voru câ Romani'a se fia constrinsa a se alipi de Austro-Ungari'a si proclama câ „cine nu e cu noi e in contra nóstra...."

„...Trebuie se marturimu câ organele maghiare sciu s'aduca mari servitie, inse nu intereseloru ungurescl, ci tocmai din contra intereseloru rusesci. Care este óre poporulu, care audiendu d'o propunere de aliantia, sub conditiunea de a nu mai avé „independintia absoluta, dreptulu absolutu de a'i determiná vointi'a," se fia indemnatu a asculta asemeni propuneri? Inca odata, ciudata e facuta ratiunea celoru cari intielegu ast-felu politic'a orientului si simtîmintele popóreloru!

„Alta cugetare cu totulu avemu noi Romanii, despre positiunea nóstra de Statu si de alta natura sunt ratiunile, ce ne ar' puté indemná a ne aliá, la casu de trebuintia, cu cutare séu cutare putere vecina. Cu positiunea ce amu dobênditu, cu puterea si vitalitatea ce cutezamu a dice c'amu probatu, si in situatiunea geografica ce ocupamu, suntemu multu mai independinti de câtu multe State mai puternice de câtu noi. Asiè mici cum suntemu, relativu cu marele imperie ale Europei, multu mai curendu cei mari potu se caute alianti'a nóstra, de câtu noi alianti'a loru, chiaru pretensiunile organeloru ungurescl probéza aceste.

„Si fiindu ca alianti'a nóstra se cauta d'o parte, pentru câ se nu trecemu in cealalta parte, prea lesne ne vine se dicemu: nu d'o parte, nu de alta, si se stamu in pace, gat'a numai a ne apará si a primi atunci alianti'a, care de faptu s'ar' impune. Astfelu suntemu in mai buna positiune de câtu alte State puternice, d'a ne alege in órice casu rolulu si positiunea, ce ar' conveni mai bine intereseloru nóstre.

„Fiindu-ca organele maghiare vorbescu de solidaritate si de comunitate de interese, le rugamu se binevoiésca a crede, câ cei mai buni judecatori despre interesele nóstre, suntemu neaparatu noi insine. Nimicu nu ne va opri de a ne duce acolo, unde interesele nóstre bine intielese ne voru chiamá. Nu suntemu orbiti d'o prea mare mandrie nationala, nu ne ratacesce nici vr'o absurda antipathia de rasa, spre a nu vedé, pe ce cale trebuie se apucamu si ce ne póte garanta interesele. Intielegemu inse a remané stapani d'a indrepta miscarile nóstre cum si cându vomu crede câ este priinciosu pentru noi. D'aceea la somatiunile pripite ale organeloru maghiare putemu respunde asta-di, cu cea mai deplina linisce:

„Nici cu voi nici contra vóstra."

Déca somatiunile ar' veni din alta parte, amu respunde asemene cu aceeasi liniste:

„Nici cu voi nici contra vóstra."

„Cine póte respunde astfelu, si nu se pronuntia de câtu atunci, cându crede, câ este in interesulu seu d'a o face, ni se pare, câ este absolutu independinte, ni se pare ca uséza de „dreptulu absolutu de a-si determiná vointi'a."

„Adeveratu este inse, câ in starea relatiuniloru de asta-di dintre Statele Europei, o independintia nelimitata, d'a face totu ce lear' trece prin minte, nu esiste pentru nici o putere, nici chiaru pentru Germani'a, cu atâtu mai puçinu pentru Austro-Ungaria. Ce n'ar' fi facutu óre Austro-Ungari'a in timpulu resbelului de la 1870, déca nu 'i-ar' fi statu in cósta puterea amenintiatória a Russiei. Cu tóte acestea, Austro-Ungari'a este independinte de Russi'a. Franç'a este independinte de ori-care altu Statu, cu tóte acestea ea nu se misca spre a-'si luá revansia, pentru câ neaparatu e dependinte de alte impregiurari ce o tînu in locu. — Itali'a nu e dependinte de nici o alta putere; cu tóte acestea ea nu se aventuréza a pune man'a pe Triestinulu, la care fara indoiéla rivnesce. De câte ori o putere nu'si schimba ministrii si chiaru cabinete intregi, in urm'a unei schimbari de constelatiuni politice in relatiunile din afara, de si ea este fórte independinte de tóte celelalte puteri.

„Déca d'o asemenea independintia voiesce se vorbésca „Pesther Lloyd", apoi admitemu, câ ea este limitata si pentru noi câ si pentru Austro-Ungari'a. Nu concedemu inse nimicu mai multu.

„Pe acestu picioru trebue se ne trateze organele maghiare, déca voiescu se ne vorbésca de solidaritate si de comunitate de interese. Avemu pentru imperiulu vecinu si-'i aretamu inse se fimu tratati la rendulu nostru câ unu Statu si câ o natiune, ce are consciinti'a de sine. Dorimu a restringe câtu mai multu bunele nóstre relatiuni oficiale cu Austro-Ungari'a, dér' pentru acést'a ceremu, se ni se vorbésca limbagiulu amiciei si alu consideratiunii, ér' nu alu urei si alu dispretiului, cum facu unele foi maghiare.

„Timpulu" respunde la espectorarile din urma ale diarului „Pester Lloyd", asupra Romaniloru si a Romaniei, urmatórele:

...„Pester Lloyd" intr'unu articulu reprodusu de noi dice intre altele:

„Intielegemu pe deplinu de ce politic'a perfectei neutralitati a Romaniei façia cu Austro-Ungari'a si cu Russi'a numera cei mai multi aderenti in regatu si e laudata pururea in camere câ adeveratulu panaceu alu viitorului Romaniei. E politic'a cea mai comoda, care cere o mai mica suma de idei politice de sine statatórie, cea mai plausibila, cea mai lesne de intielesu de toti.

Afara de asta ea mai lasa locu si pentru reservatiunea mentala câ, in momentulu periculului, totu te mai poti aruncá in bratiele celui mai puternicu séu celui care ofere mai multu. Dér' acestu calculu se intemeiaza numai pe ipotesa unei incordari intre Austro-Ungari'a si Russi'a, care póte esiste, dér' nu trebue se esiste in modu necesaru. Déca Russi'a si Austro-Ungari'a ar' fi dispuse de-a se intielege asupra unei impartieli a Romaniei neutrale, garanti'a in contra impartielei reale ar' stá póte in tractatulu dela Berlin, in dreptulu publicu europénu, pretutindenea, numai in neutralitatea Romaniei nu. Déca e vorb'a de a se aflá o garantia a integritatii teritoriului Romaniei in politic'a propria a regatului, atunci ea ar' consiste, nu in neutralitate, ci mai cu séma in alipirea façisia de-o monarchia séu de cealalta, de Russi'a séu de Austro-Ungari'a, câci numai alipirea scade periculele unei intielegeri pe de asupra corpului si esistentiei Romaniei, candu ea nu ofere nimicu nici unuia din vecinii ei, ci cauta a tiené in esiecu pe unulu prin cele-laltu.

„Déca s'ar' fi recunoscutu acestea in Romani'a, conformu cu situati'a reala a lucruriloru, relatiile cu Austro-Ungari'a s'ar' fi pusu de multu pe-o basa mai solida si mai sanatósa. Câci, din punctulu de vedere alu intereseloru romane, alegerea intre Russi'a si Austro-Ungari'a nu póte fi dubiósa. Austro-Undari'a nu amenintia nici desvoltarea nationala, nici cea politica, nici cea liberala a Romaniei. S'a facutu modu in press'a romana de-a vorbi despre siluirea elementului romanu din Transilvani'a, despre terorismulu natiunii maghiare. Provocamu inse pres'a romana de-a face paralele cu Basarabi'a. Se va vedé atunci, déca póte fi vorba de desnationalisare in Transilvani'a, unde Romanii se intarescu pe di ce merge, séu in provintia marginasia russésca unde scólele loru se rusifica, unde preoti si numeru tot trasi cu totii pe acelasiu calapodu rusescu. Maghiarismulu nu e propagandisti, slavismulu dá. Si déca in Ungari'a amu si voi se facemu propaganda, amu incepe-o ori unde mai inainte de-a o incepe la Romani, in cari nu putemu ignorá pe aliatulu in contra inamicului comunu panslavistu.

„Politic'a neutralitatii este in adeveru nu numai plausibila, ci traditionala pentru Romani.

„Solidaritatea de interese, pe care se intemeiéza atâtu de multu fói'a din Pest'a, nu va ajunge a se fixa câ convingere nestramutata in spiritulu publicu, pe câtu timpu connationalii nostri de peste Carpati voru fi tratati in modu esceptiunalu si dupa legi esceptionale.

„Diarulu din Pest'a ne provóca se facemu o paralela intre Romanii din Ungari'a si cei din Russi'a. Acést'a paralela e lesne de facutu.

„Romanii din Russi'a stau numericu in raportu cu populatiunea monarchiei rusesci, câ o jumetate de milionu la optu-dieci de milióne, câ 1 : 160; Romanii din Ungari'a stau inse câ 1 : 6, ba façia cu Maghiarii (trei milióne câtra patru si jumetate milióne), câ 2 : 3.

„Déca, apróape egali la numeru cu Maghiarii, ei resistu cu mai multu succesu curentului guvernamentalu de desnationalisare nu e unu semnu câ Ungurii nu voru, ci câ nu potu se-i maghiariseze.

„Vointi'a esiste.

„Acést'a vointia se sfarama de o alta totu atàtu de puternica, dér' nu e mai puçinu adeveratu, cà ea esiste si e unu isvoru nesecatu de vexatiuni dîlnice.

„Ba se introduce cu sil'a in scoli cá obiectu obligatoriu limb'a maghiara, vorbita abia de a treia parte a populatiei regatului, grea, radicalu straina de limbele celoru-lalte nationalitati, rapindu tinerimii timpulu pentru studii mai necesare si mai spornice, decàtu dresarea c'unu idiomu, pentru a carui invetiare se ceru diece ani; ba, mai in urma, vinu altii se impuna acést'a limba pêna si cá limba de propunere in scóle.

„Ori chinesesce ori unguresce este mai acelasi lucru. Péntru populatiile ario-europene ale Ungariei limb'a ungurésca e fara indoiéla egalu de straina, prin organismulu ei, cu cea chineza. Acést'a n'o spunemu din dusmania contra Maghiariloru, ci pentru-cà ne-amu convinsu dupa o suma de fenomene, cà studiulu acestei limbi forméza o piedeca insemnata pentru desvoltarea intelectuala a populatiuniloru de dincolo de munti. Pe romani ii marginesce, ii cobóra cu càteva grade mai josu de scar'a fiintieloru organice.

„In façi'a acestoru impregiurari e greu a se admite, cà inclinari politice pentru Ungari'a in deosebi ar' pótè deveni vreodata populare la noi.

„Candu contele Andrássy a vorbitu de insul'a romanica impresurata de valurile oceanului slavu, n'a ganditu, nici a pututu gandi numai la statulu politicu alu regelui Carolu“. . .

„A ganditu de siguru la espressi'a etnologica, la poporulu romanescu astfelu precum se afla aici si pretutindenea acelasi, si care la unu locu forméza insul'a etnica de care e vorb'a. Greco-bulgarii, fia asigurati Ungurii, ar' fi cu Rusii Rusi, cu Maghiarii Maghiari, cu Nemtii Nemti; s'ar' da dupa peru numai se le mérga bine.

„Candu e vorba de-o lupta cu efectu in contra panslavismului, interesu comunu Maghiariloru si Romaniloru, Maghiarii cata sè se convinga, cà intrég'a insula etnologica forméza unu elementu de resistentia, cà intréga trebue se aiba consciinti'a, cà esistentia ei nationala 'i este asigurata din partea apusului, cà nicairi ea nu'si consuma puterile in lupte dilnice pentru mantienerea individualitatii ei.

„Déca inse prin dîlnice vexatiuni simtiulu nationalu de dincóce e jignitu prin procederile maghiare de dincolo, déca Romaniloru li se pune perspectiv'a de a alege intre a fi Maghiari séu Slavi, Nemti, séu Slavi, tóta lupt'a devine indiferenta pentru poporulu nostru.

„Nici Nemtii, nici Slavii, nici Maghiarii nu esercita cá caracteru nationalu, cá limba, cá stari de lucruri vr'o atractiune asupra nóstra, si simpathiile nóstre nationale sunt fórte departe in apusulu Europei intre natiile romanice séu romano-germanice de acolo.

„Causele acestoru simpathii departate nu sunt numai politice, ci de natura fórte diverse, sunt etnice intelectuale.

„Natur'a analitica a limbei, deci si a spiritului nostru, deosebita de cea germana, ungurésca, slava; o inteligentia mai puçinu abstracta dér' mai limpede; unu bunu simtiu, falsificatu póte in parte, dér' innascutu rassei romane; o elasticitate mai mare a puterii musculare si a celei intelectuale; eata note, cari distingu in modu esentialu rass'a romana de cele ce-o incungiura. Déca mai tienemu séma de unitatea aprópe absoluta a limbei vorbite de Romani, precum si de unitatea datineloru, amenduoe pre-esistente formatiunei stateloru romane chiaru, amu aflatu aprópe in totalitate causele ce se opunu in modu constantu desnationalisarii Romaniloru.

„E o incercare absurda, déca nu mai multu, de a impune unui poporu pe deplinu formatu, incapabilu de schimbare, cá se contracteze apucaturile unui geniu nationalu mai greoiu de càtu e alu lui, de a'i impune limbi, ce nu e in stare nici a le petrunde pe deplinu, de-a'i intuneca desteptàtiunea si claritatea spiritului lui cu calapódele abtrase ale unoru limbi straine si de a nu'lu lasá se ajunga in bunapace la desvoltarea, pentru care l'a menitu Dumnedieu.

„Asié dér' si 'ntr'o parte si 'n alta, in Russi'a cá si 'n Ungari'a, intimpinamu adversari naturali ai rassei nóstre.

„Aci e esplicarea, de ce politic'a neutralitatii e cea impartasita de cei mai multi Romani.

Gambetta la Neubourg.

Cu ocasiunea inaugurarei statuei ilustrului cetatianu francesu Dupont-de-lEure, fost presiedinte alu Republicei la 1848, d. Gambetta a tînutu urmatoriulu importantu discursu:

Scumpii mei concetatiani! Suntemu in momentulu d'a nè retrage; vomu duce toti in adenculu animeloru nóstre amintirea si invetiamentulu acestei serbari, càci nu pentru zadarnic'a placere d'a ridica statu'a si-a asista la intruniri poporale suntemu aici, ci pentru a face sè ésa din aceste concursuri ale recunoscintii nationale nu numai unu invetiamentu, ci si imperiósa datoria de-a modela purtarea nóstra dupa purtarea si esemplulu barbatiloru, pe cari ii luàmu cá conducètori.

Statuele ce s'ar rediça acelora, cari nu le ar' fi meritatu nici prin inaltimea sufletului, nici prin servitiele aduse, n'ar fi decàtu semnulu decadintii unui poporu mare care 'si ar' dá sterpa placere de-a avé ómeni mari fara a avé fapte mari. D'aceea, intre tóte omagiele, nu este nici unulu mai 'nalt, mai imbucuratoru, de càtu acel'a, care se adreséza celui mai virtuosu printre concetatianii sei.

Si putemu dice astadi cu ocasiunea aniversarei pururea dureróse dela 4 Septembre, care, desi a fost liberatóre in intru, a fostu si semnulu caderii militare a Franciei, putemu dice, cà déca tiér'a in diu'a acésta a cadiutu, este cà virtutea civica a lipsitu in diu'a necesitatii istorice. (Aplause prelungite). Da, cetatiani, si voi femei, cari asistati la acésta ceremonia si cari suuteti partea cea mai buna a natiunii, càci tineti in manele vóstre chiaru viitorulu patriei (aplause), ganditi-ve inaintea acestui bronzu la invetiamentulu ce ese din elu! Déca mai numeróse ar' fi fostu consciintiele drepte, déca virtutea si iubirea de tiéra, gustulu independintiei, cultulu ratiunei, dispretiulu bucurieloru materiale ar' fi fostu in adeveru in posesiunea numerului francesu, déca ast-felu de barbati ar' fi gasitu multi cari le-ar' fi seminatu, ah! o afirmu inaintea istoriei, amu sterge dat'a dela 4 Septembre, si n'am fi cunoscutu nici odata de càtu pe cea dela 14 Iuliu 1789. (Aplause prelungite).

Pentru acésta este bine de a se redica statue acelor'a, cari n'au slabitu niciodata in purtarea loru, n'au slabitu nici odata in ratiunea loru, cari n'au cedatu nimicu nici mâniiloru nici esagerariloru multimei, nici despotismului unui omu singuru, si cari, urmandu totudeuna calea cea drépta si rigurósa ce 'si alesera, in midiloculu impopularitatiloru trecetóre, precum si in midiloculu aclamariloru entusiaste, au mersu totudéuna cu unu pasu egalu spre cucerirea idealului, alu dreptatii si a dreptului. (Aplause prelungite).

Da, éca ce insemnéza acestu bronzu si ce trebuie se ne spuna mereu. Si sciti ce 'mi imple anim'a cu sperantia? Este cà me gandescu, cà mai puçinu de diece ani dupa acésta Intunecósa catastrofa se gasesce in Françi'a o simpla sub-prefectura unde sunt destule animi generóse pentru a redicá o statua unui nobile fiu alu Françiei. si cà esista unu guvernu destulu de liberu, destulu de cu grije pentru moralitatea publica, in càtu se onoréza tramitiendu aici pe representantele justitiei la piciórele statuei unui ministru alu justitiei. (Aplause.)

Ce insemnéza acésta, domniloru? Acésta insemnéza, ca trebuie se staruimu in calea cea drépta; ca trebuie se tînemu séma de tóte in vieti'a publica; Franci'a nu este nici o comuna, nici unu satu; ca Franci'a are la spatele ei o istoria si inainte-i unu viitoru (miscare), si ca 'i trebuie cetatiani, cari se fia in adeveru otariti de a indeplini menirea iei. Acésta menire, se n'o uitamu, sta in man'a ómeniloru, nu a individiloru; intielegu, ca este in mànile poporului, ale voiului universalu. Déca elu se va lasá, totulu este perdutu; dér' déca va remané in adeveru stapânu pe sine. totulu este cu putintia, si aceea ce este cu putintia, candu este vorb'a de Franci'a, n'are margini. Istori'a nu se pote opri. (Miscare adenca. Aplause prelungite.)

Zernesci 8 Septembre 1881.

Onorate D-le Redactoru! Ve rogu a dá locu in colónele stimatului diaru, ce redigeti urmatóreloru date: Este in generalu cunoscutu, cà acum trei ani s'au infiintiatu atâtu in Ungari'a propria, càtu si in tierile tienatóre de ea faimósele cursuri supletorice pentru invetiarea limbei maghiare. Pentru anulu 1879 au fostu infiintiate pentru invetiatorii nemaghiari din Transilvani'a numai in duóe locuri atari cursuri si anume: in Clusiu si in Székely Keresztur. In anulu urmatoriu (1880), s'a deschisu pe langa cele duóe cursuri de mai susu si in Sibiiu unu alu treilea cursu. In anulu acést'a inca s'au tienutu in trei locuri cursuri supletórie pentru limb'a maghiara: in Clusiu, in Székely Keresztur si in Deva. Càti individi s'au inscrisu, càti au participatu la cursurile din Clusiu si din Dev'a si cum au decursu prelegerile in aceste duóe locuri, nu potu sci; dér' despre cursulu din Székety Kereztur, unde m'a aruncatu capriciós'a sórte si pe mine, imi i-au libertatea a raportá in trasuri scurte urmatórele:

La acestu cursu au cercetatu prelegerile 90 de invetiatori romani si 30 de invetiatori sasi. Toti de prin comitatele invecinate. La inceputu era se formeze Romanii cu Sasii laolalta numai duóe despartieminte; dér' Sasiloru nu le-a convenitu se fia impreuna cu Romanii, dîcendu, cà densii n'au venitu aici se invetie si romanesce, pentru-cà manualele si esplicarile trebuiau sa fia amesuratu maioritatii, adéca romanesci. Din asta consideratiune au trebuitu sè se formeze 3 despartieminte: duóe romanesci si unulu sasescu. Profesorii propunetori au fostu la despartiemintele romanesci: D. Varó Beni si D. László József, eara la celu sasescu: D. Hetyey Gábor.

Nu potu se nu observu, cà acesti d-ni professori documentéza unu tactu càtu se póte de bunu pedagogicu si déca cu tóte aceste n'au putut se ating impossibiluu si se faca din invetiatorii, cari se vediura constrinsi a visitá cursulu, in 6 septemani Unguri, vin'a nu este a loru.

Órele de prelegere au fostu destinate pe dî 3 si adeca 2 inainte de prandiu si una dupa prandiu. La despartiemintele romanesci a fostu esplicatiunea pentru lucruri mai grele si mai necunoscute in limb'a romana, eara la despartiementulu sasescu in limb'a germana.

Din consideratiune, cà timpulu fisicu de preste dî, afara de cele 3 óre mai susu amintite, ne era desponibilu, si pentru-cá se evitamu in acestu timpu neocupatu ori-ce intreprindere séu petrecere necompatibila cu starea unui invetiatoriu, si cá se scimu toti de unulu si unulu de toti in ori-ce privintia, am formatu toti Romanii o societate mica, dupa tóte formele unei conduite bune si a unei disciplini rationale. Din sinulu adunarii prime, estraordinara, s'a alesu unu comitetu constatatoriu dintr'unu presiedinte, vice-presiedinte, dintr'unu notariu primu, unu vice-notariu si din 5 consiliari. Totu in acést'a adunare s'a statoritu si o programa, dupa care a trebuitu se urmamu in totu decursulu tempului pêna la finea cursului. S'a constituitu unu coru de 30 de insi. Acestia si-au alesu din sinulu loru unu conducètoriu si unu vice-conducètoriu. Program'a statorita suna asia: a) Se se tîna de duóe ori pe septemana: Lunea si Joia càte una siedintia ordinara; b) Sè se faca celu puçinu odata pe septemana, fiindu tempulu favorabilu, càte o escursiune prin vecinatate; c) Adunari estraordinare se se tiena de càte ori va cere trebuinti'a.

Cá materialu principalu alu adunariloru ordinare s'au stabilitu mai antaiu observari disciplinare, atàtu in decursulu prelegeriloru, càtu si afara de acést'a, apoi càte o propunere practica cu privire la limb'a maghiara pe bas'a limbei materne, inse numai amesuratu cunoscintieloru premerse. Disciplin'a, afara de duóe casuri, care s'au aplanatu in sinulu adunarii pe cale morala si amicabila, a fostu pe deplinu conrespundietóre. Prelegeri practice s'au tienutu (se intielege in limb'a materna): a) despre recuisitele scolare; b) despre mobilele de scóla; c) despre numerii dela 1—10; d) recapitulatiune in propositiuni scurte a celoru prelese mai 'nainte, e) despre partile principale ale corpului omenescu; f) despre vestmintele omului; g) despre cas'a parintésca; si h) despre obiectele din casa. Tóte aceste prelegeri au fostu lucrate cu mare zelu si pe bas'a intuitiunii. Succesulu loru a fostu fórte imbucuratoriu.

Membrii corului susu mentionatu s'au intrunitu de mai multe ori pe septemana si au deprinsu càte-va cantece romanesci mai alese, cu care s'au produsu parte la intruniri colegiale, parte la escursiuni. Dintre escursiunile facute cea mai memorabila este cea intreprinsa la Hasifalau, unde locuitorii romani si cu deosebire preotulu si judele din locu s'au aratatu fórte maranimosi si ospitalnici. — Fiindu diu'a de 5/17 Augustu, destinata pentru incheierea prelegeriloru prescrise, am socotitu, cà in presear'a acestei dîle sè se faca o cina comuna, colegiala.

Ceea-ce s'a si intemplatu. Petrecerea s'a facutu intr'o casa privata. Participanti au fostu 52. La acést'a cina au fost invitati si domnii profesori. Dupa toastele obicinuite la asemeni ocasiuni, a urmatu corulu cu cantecele sale cele surprindietóre si bine esecutate. In fine pentru variatia s'au produsu càti-va tineri cu „Calusiarulu“. In totu decursulu petrecerii a predomnitu ordinea si linistea cea mai buna.

Sasii inca au datu in 3/15 Augustu o productiune de cantece pe o lunca frumósa si ornata cu salcii langa Ternav'a si in apropierea orasiului. La acést'a productiune au fostu invitati prin bilete pe langa corpulu professoralu si multe persóne de considerare din locu. Numai pe noi Romanii si de asta data ne-au ignoratu, nedemitendu-se a ne invita, macar' cà noi pêna aci ne amu facutu datori'a la tóta ocasiánea fatia de densii, cá de nesce colegi de una si ceeasi sórte. Acést'a ignorare pe fatia a observat'o si ceilalti straini; ba unulu dintre profesori, aflandu despre acést'a necuviintia si procurandu-si iute unu biletu, ne-a invitatu si pe noi in numele loru, dér' numai cu-o ora inainte de plecare spre loculu destinatu. Venitulu dela acést'a productiune a fostu hotaritu in folosulu comunei. Dupa informatiune sigura potu spune, cà scopulu, càtu a fostu de frumosu, totu nu le-a reusitu, de óra-ce au fostu fórte puçini óspeti si apoi plói'a le a stricatu tóta socotel'a.

In restempulu, càtu a duratu cursulu, a avutu bunavointia domnulu Germán Ferencz, gradinariulu institutului preparandialu din locu, a tiené cu noi Romanii gratuitu prelegeri practice din pomologia in limb'a germana, aratandune metodele cele mai bune si mai rationale din practic'a gradinaritului.

Cursulu s'a inceputu in 11 Iuliu si a duratu pêna in 21 Augustu st. n. Inlesnirile avute la acestu cursu au

fostu: 70 de cruceri pe dî de fiacare individu, destinati din partea ministeriului de culte si instructiune publica; relaxatiune de 50% pe drumulu de feru din partea directiunei càiloru ferate; in fine eftinisiugulu celu mare cu privire la cuartire si la alimentele de traiu; apoi ospitalitatea si tractarea cea buna, cu carea ne au intimpinatu locuitorii din Krisztur, ceea ce le póte servi de onóre.

Esamenele au tienutu 3 dile. Vineri in 7/19 Augustu s'a facutu esamenulu scripturisticu, si anume s'a descrisu calulu; ear' in 8/20 si in 9/21 Augustu a fostu esamenulu oralu, la care s'au luatu: cetirea, gramatic'a si ecsercitii practice intuitive totu in limb'a maghiara. Cá comisari au asistatu urmatorii domni: Inspectorulu regescu alu comitatului Udvárhely, Mozes Sándor; directorulu colegiului unitaru din Sz. Keresztur, Sándor János; parochulu reformatu din Sz. Keresztur, Karácsonyi; apoi profesorii Hetyey Gábor dela preparandi'a de statu din Keresztur si László Ioszef dela colegiulu unitaru totu din Cristuru. — Esaminarea orala a urmatu dupa alfabetu. Càti si cum au esitu la acestu esamenu se póte sci numai la primirea asié numiteloru diplome.

Cu acestea credu, cà amu satisfacutu incàtuva domniloru, cari se intereséza de a sci ce se petrece pe la asemeni cursuri

Un participante.

Diverse.

(Program'a gimnasiului romanu din Bradu.) Dîlele aceste amu primitu a „V-a programa a gimnasiului publicu romanu greco-orientalu din Bradu pe anulu scolasticu 1880/81, publicatu de (reposatulu) Nicolau Miheltianu, protopresbiteru, directoru si profesoru. Sibiiu, tipariulu tipografiei archidiecesane 1881. — Din acést'a programa se vede, cà la acestu gimnasiu cu patru classe au fostu cinci profesori, cari au propusu 104 óre pe septemana. Numerulu scolariloru a fost in totalu 84, d'intre cari 81 Romani si 3 Maghiari; 77 de confes. gr. or., 4 gr. cat., 2 rom. cat., 1 reformatu. La cele patru classe primare (norme) au functiunatu 3 invetiatori ordinari ear' numerulu scolariloru a fost in totalu 77 (75 Romani si 2 Maghiari). In totu gimnasiulu a fost numai 1 stipendistu. — Bibliotec'a a crescutu cu 23 opuri donate si cu 44 cumparate. Intre datele scolare este de insemnatu introducerea sistemului trimestralu si darea listeloru de conduita. Anulu scolaru 1881/2 s'a inceputu la 1 Sept. st. v.

(Princess'a Josefina de Hohenzollern), mam'a Regelui Romaniei, a sosìtu calatorindu la Sinai'a — in 13 Sept. in Vien'a. Princess'a caletoresce incognito sub numele unei contese de Bergh si este acompaniata de maresialulu curtii br. Merken si de dam'a de curte d-sióra Lindheim.

(Unu adversaru nobilu.) Repausatulu maresialu baronulu Pulz, fostulu comandantu militariu alu Croatiei, a luptatu la 1866 in batali'a de la Custozza in arip'a stanga a Austriaciloru; prin bravur'a s'a elu a tînutu acolo pe locu divizîunea de cavaleria italiana, care amenintiá acea aripa. In façi'a s'a avea, din partea italiana, pe generalulu de cavaleria, comitele Robilantu actualulu ambasadoru la curtea austriaca. Maresialulu Pulz a muritu nu de multu la Mödling, unde se aflá si comitele Robilantu. Acest'a, unu desevêrsitu cavaleru, a pusu pe cosciugulu reposatului maresialu o cununa cu inscripti'a: „Il suo anticco aversario!" „R.W."

(Ovatiuni pentru Stefan Göczel.) Sub-locotenentulu dela geniu, despre care arataramu in numerulu trecutu, cà a fost degradatu printr'o sentintia a tribunalului de onóre militariu, din causa cà a sustinutu, cà déca se póte calca unu juramentu politicu isi póte si elu calcá juramentulu seu militariu, a fost intimpinatu dilele aceste in Pest'a cu ovatiuni entusiaste din partea junimei universitare maghiare, care a arangiatu unu banchetu in onórea lui. O deputatiune a mersu la redactiunea diarului „Függetlenség", unde se aflá, cá se 'lu invite. Intrandu in sala Göczel a fost redicatu de càtra trei studenti pe umere si a fost salutatu de càtra vreo 400 studenti presênti cu „Eljen"-uri sgomotóse. Stud. jur. Rácz l'a bineventatu si 'i a multiamitu in numele junimei pentru cà a aperatu cu atàta energia si abnegare constitutiunea ungara contra miserabileloru insulte. Göczel respunse, cà a fost eliminatu din sinulu oficeriloru, pentru cà acolo nu se póte pune in consonantia zelulu si datori'a de servitiu cu stim'a càtra constituti'a ungara. Elu a facutu ceea ce trebuea se faca cá barbatu si patriotu. Elu multiumi dandu man'a lui Rácz. Redactorulu Brankovics 'i a predatu unu buchetu de flori dela unu anonimu, ear' o deputatiune de dame, condusa de barones'a Paula Lipthay 'i a predatu o cununa de lauri cu-o pantlica tricolora, care portá inscripti'a: „Fidelului Maghiaru — spre amintire eterna." Adunarea a tramisu apoi o telegrama càtra Maj. S'a la Miskolcz esprimendu speranti'a, cà ofensatorii constitutiunei ungare (adeca capitanulu Lendl si membrii tribunalului de onóre) voru fi pedepsiti. Telegrama se incheia c'unu Eljen pentru „Maj. S'a supremulu beliduce, primulu Unguru si Rege constitutionalu." Depesi'a s'a acceptatu cu entusiasmu si fù espediata. Dupa tóte aceste se redicà unu toastu pentru Kossuth; si marele Verhovay sosindu in sala tienù unu discursu multu aplaudatu dicêndu, cà e tristu, cà in armata se suferu ómeni cá Lendl, de alta parte este imbucuratoriu, cà se afla oficeri cá Göczel. Banchetulu s'a terminatu la 11 óre din nópte.

(Jetiulu lui Cuza-Voda.) Citimu urmatórele in „Posta" din Galati. Noi n'amu vestitu faptulu aflarei scaunului pe care siedea Cuza-Voda càndu era presidentu alu tribunalului de Galati. Vomu resplati in parte intardierea nóstra dandu o mica descriere a acestui scaunu: Elu e de lemnu de frasinu in form'a unui jetiu neimbracàtu, cu spetéza si sprijinitórele de mani asemenea neimbracàte, ci numai spoitu negru, nici o alta particularitate démna de notatu; e unu scaunu cu totulu ordinaru. Cà acestu jetiu e in adeveru acela din timpulu presiedintiei lui Cuz'a nu incape indoiéla, càci a fostu cunoscutu de multa lume si de càti-va functionari vechi ai tribunalului. Comitetulu permanentu a incheiatu unu procesu-verbalu, constatandu tóte aceste, care s'a iscalitu de membrii sei si de persónele, ce au recunoscutu scaunulu, si a decisu a se pastrá in camer'a consiliului judetianu.

(Nebunu si totu-odata cu geniu.) Astronomulu anglesu Clives omorî in unu duelu pe adversarulu seu si dupa strìctele legi anglese contra duelului ar' fi fost condamnatu la mórte de tribunalu, déca advocatulu seu nu l'ar' fi declaratu de nebunu si prin urmare neimputabilu pentru faptele sale. Cá argumentu adauge advocatulu unu manuscriptu alu lui Clives, in care dicea, cà sórele e unu corpu obscuru. Clives fù datu libertatii in urm'a documentului citatu. Dupa càte-va septemani Academi'a de sciintie incoronà opulu, care tractá obscuritatea corpului solaru, cá cea mai adênca si mai geniala scriere, in privinti'a isvorului luminei solare.

Clives demonstrá, cà acestu isvoru esiste in unu eteru luminosu, care incungiura corpulu solaru, ear' nu in insusi corpulu, care in sine este intunecosu cá si pamentulu, lun'a si cele-lalte corpuri ceresci. Eata cà pentru aceeasi fapta Academi'a a numitu pe Clives omu genialu, ear' tribunalulu i'a classatu intre nebuni.

(Impartire fratiésca.) Intr'o diminéti'a, Sultanulu Abdul-Medjid urcá treptele moscheei din Stambulu spre a'si face rugaciunea. Unu cersitoru se apropia si dice: „Sultanu prea puternicu, credi si tu ce spune profetulu?" Sultanulu respunse zimbindu: „da, credu si eu" „Apoi Mahomed dice, cà toti suntemu frati. Dà'mi asié dér', frate, ce mi se cuvine din mostenirea ta!" Abdul-Medjid se gandi puçinu si dete cersitorului unu leu. Acest'a luà banulu in mana si privindu'lu dice: Dér' frate draga, impartiél'a nu e drépta, càci de acesti bani tu ai de siguru 50 de milióne." — Atunci Sultanulu redicà man'a si dise: „Asculta tîne ce 'ti-am datu, càci eu amu cinci sute milióne de frati si déca toti ar' veni se ımpartia cu mine, tu ai trebui se mai dai inderetu. Salemu alechim!" Dicendu asié, intrà in moschee, ear' cersitorulu trebue se fi intielesu lucrulu cum sta, càci dandu din capu in semnu de aprobare, 'si puse leulu in buzunaru.

Revista bibliografica.

(„Miulu Haiduculu") novela originala de N. D. Popescu ilustrata cu patru gravuri. Editiunea II reveduta si adaugata. Bucuresci 1881. De vendiare la H. Stainberg, anticuaru, Calea Rahovei (Craiovei). Pretiulu 1 leu 50 bani (68 cr. v. a.) Autorulu este cunoscutu din mai multe scrieri beletristice ce le-a publicatu. Pe langa novel'a de susu (pe 134 pag.) cartea mai contiene si duóe balade „Stefanitia-Voda" si „Mihu copilulu."

(„Nu-i Nimicu!") novela dela 1848 de I. S. Paulu Retiulu 50 cr. Vien'a 1881. Editur'a autorului in Blasiu. Tipografi'a W. Zoeller. — Acést'a novela e scrisa intr'o limb'a usióra, descrierea e viua.

(Noulu Calindariu de Casa) pe anulu comunu 1882. Anulu II. Pretiulu 30 cruceri v. a. in Romani'a 75 bani. Brasiovu, Tipografi'a Alexi. 1881. — Acestu Càlindaru, care a aparutu dilele aceste, este mai voluminosu decàtu celu din anulu trecutu si contiene portretulu bine nemeritu alu stimatului nostru concetatianu Diamandi I. Manole. Pe langa partea calendaristica destulu de bogata si provediuta pentru intrebuintiarea practica, si cu foi albe pentru adnotatiunile dilnice, Calindariulu cuprinde: consemnarea têrguriloru din Ardealu si Romani'a; esplicari privitóre la post'a si telegrafulu ungaru si la post'a si telegrafulu din Romani'a; timbrurile ungare; timbrurile romane; mersulu càiloru ferate ungare. In partea literara cuprinde urmatórele tractate: „Mintea si norocululu", novela de Theocharu Alexi; „Cumetr'a Romanului", poveste rapsodica; „Principii de economia nationala"; „Urgi'a ceriului" si „Vêrfulu cu doru", poesii de Theochar Alexi; „Glume". In fine urméza Anunciuri pe vreo 40 de pagine.

Musica. („Echo",) Idylla pentru piano compusa de Iosef Schwertner. Dedicata comitetului espositiunei romane din Sibiiu 1881. Se afla de vendiare la litrari'a A. Schmiedecke Sibiiu, Pretiulu 50 cr. Acést'a Idylla contine frumóse motive romanesci.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu in clasea I a scólei romane confes. gr. cat. din Rocn'a vechia, distr. scol. Naseudu, prin acést'a se escrie concursu pêna in 2 Octobre 1881 st. n. Salariulu impreunatu cu acestu postu este 200 fl. v. a. si 40 fl. v. a. relutu de cuartiru si lemne si se póte redicá in rate lunaria decursive càte 16 fl. 66²/₃ cr. v. a. la luna din fondulu scolaru alu Rodnei vechi.

Doritorii de a ocupá acestu postu, pêna la terminulu susu citatu, voru avé de a asterne la acestu Presidiu suplicele loru provediute cu tóte documentele recerute. Cei cu diplome de cualificatiune se voru preferi.

Dela Senatulu scólei romane gr. cat. confes. Rocn'a vechia in 1 Septembre 1881.

Presiedintele **Clemente Lupsiaiu**, parochu si vice-protopopu decoratu cu crucea de auru pentru merite.

Notariulu siedintiei **Silvestru Muresianu**, invet. romanu gr. cat.

1—3

Cursulu de Bucuresci

dela 1/13 Septembre 1881.

Valori	Scadenti'a Cupóneloru	Cumpera	Vinde
5% Rent'a Romana	1 Apr. 1. Ort.	91.$^1/_4$	92.$^1/_4$
6% Oblig. de Stat. convert. rurale	23 Apr. 23 Oct.	101.—	102.—
8% Oblig. domeniale 1871 .	1 Ian. 1 Iul.	—.—	—.—
6% Oblig. càiloru fer. rom.	1 Iuliu	102.$^3/_4$	103.$^3/_4$
7% Scrisuri funciare rurale	1 Iul. 1 Ian.	101.—	102.—
7% „ „ urbane	idem	101.—	102.—
8% Imprum. municipalu . .	idem	106.$^1/_2$	107.$^1/_2$
Oblig. casei de pensiune (lei 300, dobênda 10 lei). . .	1 Maiu 1 Nov.	228.—	232.—
Losuri municipale (20 lei) . .	cu premie	28.$^1/_2$	29.$^1/_2$
Act. Bancei Nationale rom. . .	1 Ian. 1 Iul.	1780	1800
Auru contra argintu		$^1/_2$	$^3/_4$
Auru contra bilete hipotec. .		$^1/_2$	$^3/_4$
Auru contra bil. de Banca nat		$^1/_2$	$^3/_4$
Florini Val. Austr.		2.13$^3/_4$	2.15—

Editoru: Iacobu Muresianu.
Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.
Tipografi'a: Ioanu Gött si fiiu Henriou.